

Metronet*

Metronet telekomunikacije d.d.
Ulica grada Vukovara 269d
HR - 10000 Zagreb
T + 385 1 6327 000
F + 385 1 6327 011
E info@metronet.hr

**HRVATSKA AGENCIJA ZA POŠTU
I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE**
Ulica Roberta Frangeša Mihanovića 9
10110 Zagreb

U Zagrebu, 25. ožujka 2013. godine

Komentari i očitovanje Metronet telekomunikacija d.d. na prijedlog odluke u postupku analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji

Metronet telekomunikacije d.d. za telekomunikacijske usluge (dalje u tekstu: Metronet) ovim putem dostavlja komentare na *Prijedlog odluke u postupku analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji* (dalje u tekstu: prijedlog Odluke) te pripadajući dokument *Analiza tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji* (dalje u tekstu: Analiza tržišta) koji je sastavni dio prijedloga Odluke, objavljene na internetskim stranicama Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: HAKOM).

Prijedlogom Odluke Metronet je određen operatorom sa značajnom tržišnom snagom (dalje u tekstu: SMP operator) na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji (dalje u tekstu: Tržište 3) te su mu određene regulatorne obveze, i to: obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, obveza nediskriminacije, obveza transparentnosti uz obvezu objave minimalne ponude uvjeta međupovezivanja te obveza nadzora cijena.

Uvodno ističemo osnovne komentare i prijedloge Metroneta:

- 1. Ukidanje regulatorne obveze nadzora cijena određene Metronetu**
- 2. Podredno, ako se zadrži obveza nadzora cijena, tražimo da se u definiciji Tržišta 3 utvrdi da mjerodavno tržište ne uključuje indirektnu međunarodnu terminaciju**
- 3. Regulatorne obveze određene HT-u - Primjena troškovno orijentiranih cijena završavanja (terminacije) poziva u mrežu HT-a i rok za prisilnu naplatu potraživanja od 60 dana**
- 4. Modernizacija mreže HT-a - prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN)**
- 5. Zabrana HT-u da neosnovano naplaćuje troškove za pristup pristupnim točkama u svojoj mreži**
- 6. Utvrđivanje naknade u Standardnoj ponudi HT-a za međupovezivanje za kašnjenje realizacije i kašnjenja prilikom otklanjanja kvarova na sličan način kako je to regulirano u drugim standardnim ponudama HT-a**

Poslovna banka: 2340009-1110181822
Privredna banka Zagreb d.d.
OIB: 23269006802; MB: 1942425
Nadzorni odbor: B. Škegro - predsjednik,
P. Barišić, T. Matić, B. Škerlev, V. Terzić
Uprava: Ž. Lukač - predsjednik,
S. Katinić, D. Rukavina, Z. Vrdoljak
Registarski sud: Trgovački sud u Zagrebu
MBS: 080523351
Temeljni kapital: 75.062.800,00 kuna,
uplaćen u cijelosti
Ukupan broj dionica: 750.628
Nominalni iznos jedne dionice: 100,00 kuna

U nastavku iznosimo komentare na pojedine dijelove Analize tržišta:

1) Regulatorna obveza nadzora cijena

Poglavlje 5 - Određivanje granica mjerodavnog tržišta

U ovom poglavlju HAKOM određuje mjerodavno tržište u dimenziji usluga i u zemljopisnoj dimenziji te u tu svrhu utvrđuje zamjenjivost na strani ponude i na strani potražnje, a kao jedan od načina procjene postojanja zamjenjivosti navodi i primjenu testa hipotetskog monopola (dalje u tekstu: SSNIP test). Kako je navedeno, SSNIP testom promatra se situacija malog, ali značajnog i trajnog povećanja cijena usluge uz pretpostavku da cijene svih drugih usluga ostanu iste, pri čemu se u pravilu uzima u obzir trajni rast cijena od 5 do 10 posto.

5.1.1. Zamjenjivost na strani potražnje – maloprodajna razina

Razmatrajući postoje li prikladne zamjenske usluge za pozive upućen na određeni broj u nepokretnoj mreži HAKOM zaključuje da takve usluge nema jer je prethodno zaključio:

- na str. 26 "...uzimajući u obzir činjenicu da su cijene poziva upućenih iz nepokretne mreže u pokretnu mrežu znatno više od cijena poziva iz nepokretne mreže u nepokretnu mrežu, ...nije realno očekivati da će korisnik zamijeniti sve svoje pozive prema nepokretnoj mreži pozivima prema pokretnim mrežama"
- na str 26 "...zamjena poziva iz nepokretne u nepokretnu mrežu pozivima iz nepokretne u pokretnu, ili pozivima iz pokretne u pokretnu mrežu, od strane cjenovno osjetljivog pozivatelja, nije realna, točnije realna je samo u situaciji kada je važno u određenom trenutku uspostaviti poziv"

Smatramo da je pritom zanemarena specifična struktura tržišta elektroničkih komunikacijskih usluga u Hrvatskoj na kojem HT koji kontrolira 87,3% pristupnih linija do korisnika u nepokretnoj mreži (kako je navedeno na str. 32 Analize tržišta), te ujedno kontrolira i 46,72% tržišta pokretnih mreža (Slika 5 Udjel operatora prema ukupnom broju korisnika telefonskih usluga u pokretnoj mreži, str. 19 Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu pokretnu javnu komunikacijsku mrežu, siječanj 2013.; dalje u tekstu: Analiza tržišta 7). Dodatno, operator Vipnet d.o.o. (dalje u tekstu: Vipnet) koji također drži, doduše znatno manji dio pristupnih linija do korisnika u nepokretnoj mreži (B.Net), ujedno kontrolira 38,86% tržišta pokretne telefonije (Slika 5, str. 19 Analize tržišta 7).

Prema javno dostupnim podacima (tromjesečni usporedni podaci tržišta elektroničkih komunikacija u Republici Hrvatskoj, Q4/2012, HAKOM), samo u Q4/2012 odlazni promet iz nepokretnih komunikacijskih mreža pao je za 20,2% ili po našoj procjeni, za 232,386 milijuna minuta. Istovremeno odlazni promet iz pokretnih komunikacijskih mreža porastao je za 19,14% ili cca 296,042 mil minuta. Pritom procjenjujemo da su samo u Q4/2012 operatori HT i Vipnet zbog preljeva prometa iz nepokretne u pokretnu mrežu zaradili dodatnih 30-tak milijuna kuna. U kombinaciji s maloprodajnim cijenama na tržištima nepokretne i pokretne telefonije navedenih u našim komentarima, i mogućnošću subvencioniranja kupovine smartphone uređaja HT i Vipnet mogu upravljati tokovima poziva korisnika pokretnih i nepokretnih mreža iz čega zaključujemo da **zamjenjivost na strani potražnje na maloprodajnoj razini postoji, kao i opasnost njene zlouporabe s ciljem zaobilazanja** tržišta završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji.

5.1.2. Zamjenjivost na strani ponude i potražnje – veleprodajna razina

Na str. 29 HAKOM zaključuje:

"Zamjenjivost na strani ponude bila bi moguća kada bi sve, ili barem značajan dio fiksnih lokacija korisnika bile spojene s dvije ili više različitih pristupnih mreža ili pak kada bi postojala tehnička mogućnost da pozive na lokaciji krajnjeg korisnika završava (terminira) operator različit od operatora koji pruža uslugu pristupa krajnjem korisniku na danoj lokaciji."

Kako smo prethodno prikazali, podaci o preljevu prometa iz nepokretnih u pokretnu mrežu upravo su najveći dokaz da je svaka fiksna lokacija korisnika i spojena s više od jedne pristupne mreže, prvenstveno pristupnim mrežama pokretnih operatora, a potom i mrežama kabelskih operatora, optičkim pristupnim mrežama...

Slijedom navedenog, potrebno je u poglavlju 6 Procjena postojanja operatora sa značajnom tržišnom snagom, u kojem se analizira odnos HT-a s jedne strane i alternativnih operatora zajedno, s druge strane – uzeti u obzir tržišnu snagu operatora HT i Vipnet na maloprodajnom i veleprodajnom horizontalnom tržištu pokretne telefonije.

Također, smatramo kako smo argumentirano dokazali da postoji protuteža kupovne moći usluzi završavanja (terminacije) poziva u mreži Metronet, koja proizlazi iz strukture tržišta elektroničkih komunikacijskih usluga u Hrvatskoj te da ju operatori pokretnih mreža i nepokretne mreže HT-a mogu zlorabiti.

Poglavlje 6 – Procjena postojanja operatora sa značajnom tržišnom snagom

6.3. Nedostatak protutežne kupovne moći

Na str. 37 navodi se:

"...vidljivo je da asimetrija koja je bila određena na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji, nije imala značajan utjecaj na promjenu udjela alternativnih operatora"

"HAKOM zaključuje kako se niti jedan od operatora ne nalazi u nepovoljnijem položaju, iako alternativni operatori"

Asimetrija nije imala značajan utjecaj jer je njen učinak više nego poništen utjecajem odljeva prometa iz nepokretnih u pokretne mreže.

Poglavlje 7 – Prepreke razvoju tržišnog natjecanja na tržištu završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji

7.2. Previsoke cijene završavanja (terminacije) poziva

Razmatrajući sve moguće prepreke razvoju tržišnog natjecanja, a koje bi se mogle pojaviti u slučaju odsustva regulacije, HAKOM analizira i utjecaj previsokih cijena terminacije te na stranici 43 Analize tržišta zaključuje:

"U slučaju da operatori nepokretnih mreža koji djeluju na tržištu imaju istu ili sličnu tržišnu snagu, podizanje cijene završavanja (terminacije) poziva na visoku razinu u isto vrijeme dovodi do rasta troškova za uslugu završavanja (terminacije) poziva, ali i rasta prihoda koje operatori ostvaruju od spomenute usluge. Slijedom navedenog, takvo podizanje cijena, povećalo bi troškove i ostalim operatorima.

U Republici Hrvatskoj, kao što je napisano u poglavlju 6.3 ovog dokumenta, niti jedan od operatora se ne nalazi u nepovoljnom položaju iako novi operatori, zbog slabije tržišne pozicije, imaju i manju protutežnu moć u odnosu na HT."

Držimo da tržišna snaga Metroneta odnosno drugih alternativnih operatora i HT-a na tržištu završavanja poziva nije ista pa čak niti slična. Alternativni fiksni operatori se nalaze u izrazito nepovoljnom položaju u odnosu na HT i Vipnet po pitanju protutežne kupovne moći, jer za razliku od HT-a nemaju vlastitu mobilnu mrežu na koju mogu prebacivati promet iz fiksne mreže uz zaradu.

Kako bismo to dokazali razmotrit ćemo što se događa kada HT podigne cijenu završavanja poziva na visoku razinu i kada to učini neki od alternativnih operatora. Povećanje cijene završavanja (terminacije) poziva u mrežu HT-a diže jedinični trošak završavanja poziva započetih iz mreže Metroneta prema nepokretnim mrežama za red veličine brže nego što to čini povećanje cijene završavanja (terminacije) poziva u mrežu Metroneta (ili bilo kojeg drugog alternativnog operatora pa i svih zajedno) na jedinični trošak završavanja poziva započetih iz mreže HT-a prema nepokretnim mrežama.

U slučaju da alternativni operatori podignu cijene završavanja (terminacije) poziva u javnu komunikacijsku mrežu na fiksnoj lokaciji, čak i do 45%, HT ne bi trebao povećavati maloprodajne cijene prema mrežama alternativnih operatora, jer taj prometni slučaj čini tek 18,8% od ukupnog prometa prema nepokretnim mrežama. Jedinični interkonekcijski trošak HT-a bi i dalje bio niži od jediničnog interkonekcijskog troška alternativnog fiksnog operatora koji se cjenovno mora natjecati s HT-om na pripadajućem vertikalno povezanom maloprodajnom tržištu i koji ne smije zbog tržišne snage HT-a cjenovno diferencirati pozive prema HT-u u odnosu na pozive prema vlastitoj mreži. Stoga niti HT ne bi imao argumente za povećanje maloprodajne cijene poziva prema alternativnim operatorima. Također, povećanje cijene završavanja (terminacije) poziva u javnu komunikacijsku mrežu na fiksnoj lokaciji alternativnih operatora prema operatorima pokretnih mreža, do razine cijena završavanja (terminacije) poziva u pokretne mreže ne bi motiviralo operatore pokretnih mreža da promjene svoje maloprodajne cijene (izuzetak su T-Mobile-ove EXTRA total+ tarife u kojima je u cijenu pretplate uključen neograničen broj poziva prema svim mrežama) jer je cijena poziva prema fiksnim mrežama ionako ista kao i cijena poziva prema drugoj pokretnoj mreži.

Možemo zaključiti kako je maloprodajna cijena poziva iz nepokretnih mreža neosjetljiva na znatan porast cijene završavanja (terminacije) poziva u mrežu Metroneta, čak ako i je taj porast reda veličine 100%.

Iako je iz Slike 8 – *Tržišni udjeli operatora prema ukupnom broju završenih (terminiranih) minuta* na stranici 35 Analize tržišta vidljivo da se tržišni udio HT-a smanjuje u razdoblju od posljednje provedene analize Tržišta 3, smatramo da je postotak od 76,84% na kraju promatranog razdoblja (q1/2012) i dalje izrazito visok te da upravo tako velik tržišni udio omogućava HT-u zadržavanje visokih operativnih marži, te kreiranje Super i FLAT korisničkih paketa za poslovne korisnike.¹

¹ <https://www.hrvatskitelekom.hr/telefon/korisnicki-paketi/halo-flat>

Upravo radi visokog postotka terminacije poziva unutar vlastite mreže koji mu ne generira direktan financijski trošak, HT je u mogućnosti ponuditi ovakve pakete na maloprodajnom tržištu bez ugrožavanja vlastitih operativnih marži. U slučaju da alternativni operatori pokušaju replicirati iste ili slične pakete maloprodajnih usluga, njihov direktni trošak terminacije je 4-5 puta veći od troška kojeg ima HT (75% poziva unutar T-Com mreže naspram 25% poziva prema mrežama alternativnih operatora, odnosno ovisno o veličini alternativnog operatora i poziva koji završavaju u njegovoj mreži).

Uzimajući u obzir da HT za minimalno 75% poziva nema direktnog financijskog troška terminacije poziva (jer završavaju u vlastitoj mreži), dok taj postotak za alternativne operatore varira od 3 do 10%, prikazat ćemo na primjeru kako se i 100%-tno povećanje cijene terminacije u mreže alternativnih operatora ne bi odrazilo na maloprodajne cijene, već na smanjenje marži za HT (koje smo već nekoliko puta pokazali i usporedili s ostalim operatorima u Europi i pokazali da su one monopolistički visoke i da upravo ovakva regulacija pridonosi HT-u, dok su svi alternativni operatori u nezavidnoj financijskoj situaciji), a povećale bi se marže alternativnih operatora.

Uzeli smo kao prosjek da trenutno oko 5% minuta završava u Metronet mreži, odnosno prema tom prosjeku nekih 50 milijuna minuta mjesečno u svim mrežama alternativnih operatora. Povećanjem troška terminacije u Metronet mrežu kao i u mreže ostalih alternativnih operatora za 100%, govoreći samo za Metronet i uzimajući u obzir da 5% svih poziva završi u vlastitoj mreži, 20% u mrežama drugih alternativnih operatora i 75% poziva u T-Com mreži, Metronetu bi se na mjesečnoj razini povećao neto prihod od terminacije za 60%, odnosno na godišnjoj razini operativna dobit EBITDA bi se povećala za cca 5%. Smatramo da bi efekt i kod ostalih alternativnih operatora bio vrlo sličan. U slučaju zadržavanja postojećih cijena na maloprodajnom tržištu HT-u bi se povećanje troška terminacije u mreže alternativnih operatora odrazilo smanjenjem od nekih 0,85% na ionako monopolistički visoku operativnu dobit.

Također, držimo da povećanje cijene terminacije u mreže alternativnih operatora ne bi sprječavalo ulazak potencijalnih novih operatora jer je sve navedeno primjenjivo i za potencijalnog novog operatora, tj. s obzirom na tržišni udio HT na Tržištu 3, za novog operatora je daleko značajnija cijena terminacije u T-Com mrežu od cijena terminacije ostalih alternativnih operatora. S obzirom da su Metronetu i ostalim alternativnim operatorima prijedlogom Odluke određene obveze pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, nediskriminacije i transparentnosti uz obvezu objave minimalne ponude uvjeta međupovezivanja nema nikakvih zapreka za ulazak novih operatora na tržište, a zadržavanje obveze nadzora cijena alternativnim operatorima, kako smo prikazali, nije opravdano i ide u korist isključivo HT-u.

Na str. 43 navodi se:

"Zabrinutost oko cijena postoji u situaciji gdje su one u odsustvu regulacije postavljene trajno na visokoj razini i bez djelotvornog pritiska (od strane novih operatora koji bi mogli ući na tržište, odnosno postojećih operatora koji posluju na tržištu) koji bi ih u određenom razdoblju spustio na konkurentsku razinu."

Alternativni fiksni operatori koji ne pružaju mobilne usluge ne mogu dizati cijene terminacije više od cijene terminacije u pokretne mreže, jer bi time dali povod mobilnim operatorima da podignu maloprodajne cijene prema tim istim alternativnim fiksnim operatore te na taj način potaknu svoje korisnike da zovu korisnike tih alternativnih fiksnih operatora na njihove pokretne telefone.

7.9. Unakrsno subvencioniranje i vertikalna integracija

Potrebno je dodatno analizirati prenošenje značajne tržišne snage s horizontalno povezanih tržišta (horizontalno leveraging) kao prepreka razvoja tržišnog natjecanja na tržištu završavanja (terminacije) poziva u javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji. Ova prepreka tržišnom natjecanju nastaje kada HT i Vipnet kao operatori sa značajnom tržišnom snagom na horizontalnom maloprodajnom tržištu poziva iz pokretnih ili nepokretnih mreža koriste svoj dominantni položaj kako bi zaobišli tržište završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji. Navest ćemo primjere kako HT i VIPnet mogu, povezivanjem usluga nepokretne i pokretne telefonije, ostvariti protutežnu kupovnu moć veleprodajnoj usluzi završavanja (terminacije) poziva u javnu komunikacijsku mrežu koja se pruža na fiksnoj lokaciji:

- Poticanjem korisnika HT-ove nepokretne mreže da zovu korisnike HT-ove mobilne mreže. Primjer je tarifna opcija HT-a Mobitel neograničeno², prema kojoj korisnik nepokretne mreže HT-a nadoplatom 25 kn mjesečno ima neograničenu količinu razgovora unutar mobilne mreže HT-a. Ne samo da ostalim operatorima nepokretnih mreža nije moguće replicirati ovakvu ponudu (što ih stavlja u nepovoljan položaj na horizontalnom maloprodajnom tržištu nepokretne telefonije), već HT potiče korisnike nepokretne mreže da, nakon što su već platili 25 kn, ne stvaraju dodatni trošak pozivajući korisnike na njihov fiksni telefon u mreži drugog operatora nepokretne mreže, već da besplatno ostvari poziv na korisnikov mobilni telefon u HT mreži.
- Poticanjem korisnika mobilnih mreža da korisnike nepokretnih mreža zovu na mobilni uređaj ukoliko je korisnik na istoj pokretnoj mreži kao i pozivatelj. Primjeri takvih tarifa su nove Vipnetove tarife: STEP, TANGO i SWING³,

² <https://www.hrvatskitelekom.hr/telefon/tarifne-opcije>

³ <http://www.vipnet.hr/pretplatnici/tarife>

u kojima korisnik, nakon što je platio pretplatu može neograničeno zvati unutar VIP mreže, dok za pozive prema nepokretnim mrežama korisnik mora platiti maloprodajnu cijenu od 0,99 kn/min, jednako kao i za poziv prema konkurentnoj pokretnoj mreži čija je interkonekcijska cijena 4-5 puta veća (0,15 kn veća u apsolutnom iznosu). Očigledno je da ovakvim tarifnim modelom Vipnet potiče korisnike pokretne mreže da, nakon što su već platili pretplatu, ne stvaraju dodatan trošak pozivajući korisnike na njihov fiksni telefon u mreži drugog operatora nepokretne mreže, već da besplatno ostvari poziv na korisnikov mobilni telefon u Vipnet mreži.

- Poticanjem korisnika mobilnih mreža da korisnike nepokretnih mreža zovu na mobilni uređaj ukoliko je korisnik na istoj pokretnoj mreži kao i pozivatelj, osim ako korisnik nije na nepokretnoj mreži u njihovom vlasništvu. Primjeri ovakvih tarifa su Tarife za korisnike T-Mobile bonova⁴, koje korisnike potiču da zovu u T-Mobile ili T-Com mrežu, dok pozive prema alternativnim operatorima smještaju u isti cjenovni razred sa pozivima prema drugim mobilnim mrežama čija je interkonekcijska cijena 4-5 puta veća (0,15 kn veća u apsolutnom iznosu).

Smatramo da nikako ne postoji osnova za nametanjem regulatorne obveze nadzora cijena Metroneta jer:

- Metronet ima udjel od 9% maloprodajnog tržišta nepokretne telefonije (izraženo po broju priključaka)
- Metronet ima manje od 2% izdvojenih lokalnih petlji u odnosu na ukupan broj aktivnih bakrenih parica na tržištu,
- Metronet ne može koristiti prednosti koje pruža horizontalna integracija s maloprodajnim i veleprodajnim tržištem mobilne telefonije
- Zbog visokog postotka terminacije u T-Com mrežu ukidanje obveze nadzora cijena Metronetu kao i ostalim alternativnim operatorima neće uzrokovati povećanje maloprodajnih cijena, već samo neznajčajno smanjenje operativne marže HT-a, a može značajno povećati operativne marže alternativnih operatora, što dugoročno pridonosi dodatnom razvoju tržišta te mogućnosti ulaganja alternativnih operatora u razvoj mreža i usluga
- Metronet nije podružnica operatora koji ostvaruje dobit na drugom tržištu u Europskoj uniji, te ne može ostvarivati sinergijske efekte koji proizlaze iz korištenja ekonomija razmjera unutar grupe ili pristupa kapitalu (kao što to mogu HT, Vipnet, Tele2 i Amis)

Slijedom svega navedenog pod ovom točkom našeg očitovanja, držimo da regulatorna obveza nadzora cijena određena Metronetu nije u skladu s odredbom članka 56. stavak 3. Zakona o elektroničkim komunikacijama ("Narodne novine", br. 73/08., 90/11. i 133/12.; dalje u tekstu: ZEK) kojom je propisano da se regulatorne obveze moraju temeljiti na prirodni utvrđenog nedostatka na tržištu, te moraju biti razmjerne i opravdane s obzirom na regulatorna načela i ciljeve iz članka 5. ZEK-a. Članak 5. stavak 2. točka 6. ZEK-a nadalje propisuje da HAKOM ostvaruje regulatorna načela i ciljeve određivanjem prethodnih regulatornih obveza samo u slučaju nepostojanja djelotvornog i održivog tržišnog natjecanja, te umanjivanjem ili ukidanjem tih obveza čim se taj uvjet ispuni.

Držimo da HAKOM nije u provedenom postupku analize Tržišta 3 dokazao da postoje nedostaci na mjerodavnom tržištu - završavanje (terminacija) poziva u mreži Metroneta koja se pruža na fiksnoj lokaciji, a koji bi opravdali određivanje regulatorne obveze nadzora cijena te stoga **predlažemo da Vijeće HAKOM-a donese odluku kojom se ukida regulatorna obveza nadzora cijena određena Metronetu** Odlukom HAKOM-a od 17. srpnja 2009. godine (KLASA: 344-01/09-01/1070, URBROJ: 376-11-09-1).

Podredno, ako Naslov ipak ne prihvati zahtjev Metroneta za ukidanjem regulatorne obveze nadzora cijena Metronetu, potrebno je jasno navesti cijenu završavanja (terminacije) poziva u mreži HT-a i u mreži ostalih operatora koja je na snazi od 1. siječnja 2013. godine na način da se cijena koja je navedena u Tablici 6 - *Cijene usluge završavanja terminacije poziva u mreži HT-a* na stranici 60 Analize tržišta uskladi s cijenom u Tablici 10 - *Cijene usluge završavanja terminacije poziva u mreži HT-a* na stranici 68, odnosno da se cijena navedena u Tablici 7 - *Cijene usluge završavanja terminacije poziva u mrežama alternativnih operatora* na stranici 60 uskladi s cijenom navedenoj u Tablici 11 - *Cijene usluge završavanja terminacije poziva u mrežama alternativnih operatora* na stranici 69 Analize tržišta.

Također, a u skladu s utvrđenom arhitekturom mreža alternativnih operatora, ne vidimo smisao definiranja cijene međupovezivanja (usluge završavanja terminacije poziva) na lokalnoj razini za mreže alternativnih operatora. Naime, NGN arhitektura mreža koje koriste alternativni operatori od samog početka rada ne definira lokalna i regionalna područja međupovezivanja slijedom čega nema niti osnove za razdvajanje cijena terminacije na lokalnu i regionalnu. Stoga predlažemo na odgovarajući način izmijeniti Tablicu 7 - *Cijene usluge završavanja terminacije poziva u mrežama alternativnih operatora* na stranici 60 i Tablicu 11 - *Cijene usluge završavanja terminacije poziva u mrežama alternativnih operatora* na stranici 69 Analize tržišta, tj. brisati cijene međupovezivanja za lokalnu razinu.

⁴ <https://www.hrvatskitelekom.hr/mobilne-usluge/korisnici-bonova/tarife>

2) Indirektna međunarodna terminacija

8.4.3 Cijena usluge završavanja (terminacije) poziva na nacionalnoj razini

U poglavlju 8.4.3 Cijena usluge završavanja (terminacije) poziva na nacionalnoj razini predlažemo brisati dio teksta na str. 69 Analize tržišta:

"Dodatno, prethodno definirana cijena primjenjivati će se i za uslugu završavanja (terminacije) međunarodnih poziva u slučaju kada ih se u određenu javnu komunikacijsku mrežu na fiksnoj lokaciji predaje iz druge nacionalne javne komunikacijske mreže (tzv. indirektnu međunarodnu terminaciju). Naime, kako je i ranije u dokumentu i navedeno, trošak završavanja (terminacije) poziva je isti neovisno iz koje mreže poziv dolazi iz razloga što se za sve pozive koriste isti mrežni elementi iz kojih proizlaze isti troškovi."

Naime, smatramo da je diskriminatorno da se u terminaciji međunarodnih poziva razlikuju pozivi terminirani direktno preko međunarodnih operatora ili tranzitirani preko hrvatskih operatora. S obzirom da su maloprodajne cijene međunarodnih operatora značajne, a cijene terminacije u Hrvatsku među najnižim u EU, tranzitna terminacija kroz lokalne operatore ne bi trebala biti regulirana, odnosno cijene bi se trebale određivati slobodno na tržištu.

Između direktne i indirektno međunarodne terminacije postoji direktna povezanost jer je to promet koji je započeo u mrežama inozemnih operatora, a nacionalni operatori se na međunarodnom veleprodajnom tržištu natječu sa stranim operatorima za minute koje trebaju biti završene (terminirane) u nacionalne mreže kako bi preuzeli dio prometa. Izvjesno je da bi izjednačavanje indirektno međunarodne terminacije s cijenom za uslugu završavanja (terminacije) poziva koji su započeti u mrežama hrvatskih operatora (nacionalna terminacija), zbog velike dinamike i konkurentnosti na veleprodajnom međunarodnom tržištu tranzitiranja prometa dovelo do snižavanja cijene i na međunarodnom tržištu, odnosno cijene direktne međunarodne terminacije. U tom slučaju, nacionalni operatori koji sada završavaju (terminiraju) međunarodni promet indirektnim putem, natjecali bi se na veleprodajnom tržištu na apsolutno nižim razinama cijene, što bi smanjilo njihove prihode i margine.

Nadalje, držimo da smanjenje cijene međunarodne terminacije neće imati pozitivan učinak niti na nacionalne operatore niti na krajnje korisnike niti na gospodarstvo u Republici Hrvatskoj. Smanjivanjem cijene međunarodne terminacije smanjit će se značajan izvor prihoda koji će se negativno odraziti na tržišno natjecanje i moguće investicije i to u vrijeme gospodarske krize u Republici Hrvatskoj koja još uvijek traje.

Slijedom navedenog, predlažemo izmijeniti definiciju svih 12 mjerodavnih tržišta navedenih u poglavlju 5.3 Stajalište HAKOM-a o određivanju mjerodavnog tržišta na stranici 31 Analize tržišta izuzimanjem indirektno međunarodne terminacije iz mjerodavnog tržišta te posljedično i obveze nadzora cijene određene u prijedlogu Odluke i Analizi tržišta, kako slijedi:

Završavanje (terminacija) poziva u mreži operatora sa značajnom snagom, neovisno o nacionalnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži iz koje je poziv predan; a koji poziv je započeo u Republici Hrvatskoj

3) Regulatorne obveze određene HT-u

a) Primjena troškovno orijentiranih cijena završavanja (terminacije) poziva u mrežu HT-a

Poglavljje 8.4. Obveza nadzora cijena i vođenja troškovnog računovodstva

Na str. 63 Analize tržišta navodi se:

"U svrhu izračuna troškova djelatnog pružanja usluge završavanja (terminacije) poziva u određenu javnu komunikacijsku mrežu koje se pruža na fiksnoj lokaciji, HAKOM može sukladno članku 62. stavku 4. ZEK-a primijeniti metodu referentnih vrijednosti (eng. benchmark) na temelju cijena dostupnih na usporedivim konkurentskim tržištima kao i vlastitu metodologiju troškovnog računovodstva neovisno o metodama operatora sa značajnom tržišnom snagom. Vezano uz navedeno, HAKOM je 29. veljače 2012. godine donio odluku o metodologiji izrade i primjene troškovnih modela za nepokretnu i pokretnu mrežu i univerzalnu uslugu. Rezultat troškovnih modela za nepokretne mreže koje će HAKOM provesti u najskorijem roku jest izračun jediničnih troškova mreže koji su nužni za pružanje proizvoda i usluga."

Prema našoj procjeni, cijena terminacije u mrežu HT-a određena metodom referentnih vrijednosti znatno je veća od troškovno orijentirane cijene. Iako se očekivalo da će ista biti u primjeni od 1. siječnja 2013. godine, ni nakon tri mjeseca još uvijek nije objavljen prijedlog konačne odluke, a za cijelo to vrijeme HT naplaćuje veću cijenu terminacije.

Uvažavajući zahtjevnost i kompleksnost postupka izrade troškovnih modela, držimo da je neophodno hitno donijeti konačnu odluku i dovršiti ovaj postupak te odrediti troškovno usmjerene cijene završavanja (terminacije) poziva u mrežu HT-a kako bi se otklonila neizvjesnost u poslovanju svih sudionika na tržištu te operatorima pravovremeno omogućilo

planiranje interkonekcijskih troškova koji imaju značajan utjecaj na financijske rezultate poslovanja te u konačnici osiguralo regulatornu predvidljivost u skladu sa člankom 5. stavak 2. ZEK-a.

b) Regulatorna obveza transparentnosti – prisilna naplata potraživanja

Poglavlje 8.3. Obveza transparentnosti

Na stranici 61 Analize tržišta, podstavak 4., između ostalih obveza u okviru obveze transparentnosti koja je određena HT-u, određeno je da HT smije primijeniti postupak prisilne naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja tek ukoliko operator ne podmiri svoja dospjela i nesporna dugovanja u roku od 30 dana od dana zaprimanja pisane opomene.

Kako je odlukom HAKOM-a u studenom 2010. godine izmijenjena regulatorna obveza transparentnosti određena HT-u između ostalog i na Tržištu 3 i to na način da HT može primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja, odnosno, ako se ne može namiriti iz instrumenata osiguranja plaćanja, privremeno obustaviti pružanje usluge, ako operator korisnik ne podmiri bilo koji dugovani i neosporeni račun za usluge, u roku od 60 dana od zaprimanja pisane opomene, nejasno je zašto se predlaže navedeni rok skratiti na 30 dana, iako je evidentno da se okolnosti vezane uz gospodarsku krizu zbog kojih je HAKOM odlučio da je potrebno izmijeniti regulatornu obvezu transparentnosti HT-u u odnosu na rokove za aktivaciju instrumenata osiguranja plaćanja i privremenu obustavu pružanja usluge, a kako bi se na odgovarajući način pristupilo pitanju smanjene likvidnosti.

Naprotiv, gospodarska kriza još je više uzela maha, pao je BDP i smanjila se kupovna moć, što ukazuje da postoje okolnosti na tržištu slijedom kojih je nužno zadržati regulatorni okvir prisilne naplate potraživanja i privremene obustave 60 dana od zaprimanja pisane opomene.

Ističemo da je stvarni rok naplate potraživanja Metroneta od krajnjih korisnika u 2012. godini bio oko 70 dana, što znači da je Metronet morao platiti svoje obveze prema HT-u prema računima za trošak terminacije u T-Com mrežu, a potom čekati da naplati potraživanja prema krajnjim korisnicima.

Ovdje opreza radi skrećemo pozornost kako niti jednim mjerodavnim propisom nisu propisani rokovi za prisilnu naplatu potraživanja. Štoviše, odredbama članka 11. Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi ("Narodne novine", br. 108/12. i 144/12., dalje u tekstu: Zakon) propisano je kako se ugovorom među poduzetnicima može ugovoriti rok ispunjenja novčane obveze do 60 dana, s time da se iznimno može ugovoriti i dulji rok, pod uvjetom da je dužnik novčane obveze izdao vjerovniku sredstvo osiguranja tražbine koje ima učinak ovršne isprave, a koji ni u kojem slučaju ne može biti dulji od 360 dana (članak 11. stavak 2. Zakona). U pravilu kod zaključivanja, (a i tijekom trajanja) veleprodajnih ugovora s operatorom sa značajnom tržišnom snagom kao sredstvo osiguranja koje alternativni operatori najčešće odabiru i koriste u praksi jest bjanko zadužnica (propisano je više instrumenta standardnom ponudom i jedan od njih se dostavlja po izboru operatora), i to prije se predavala zadužnica koja je morala biti javnobilježnički ovjerena, a izmjenom Ovršnog zakona sada i solemnizirana, čime je predstavljala i tada, a i sada predstavlja ovršnu ispravu. Slijedom navedenog, a kako su na tržištu elektroničkih komunikacija ispunjeni uvjeti i za ugovaranjem i dužeg roka ispunjenja novčane obveze od 60 dana, to niti samo zadržavanje postojećeg regulatornog okvira prisilne naplate potraživanja i privremene obustave nije protivno Zakonu.

Nakon dospjeća računa uredno se obračunavaju kamate koje dodatno s ostalim obvezama (većinu kojih čini veleprodajni trošak) opterećuju mjesečne obveze Metroneta, ali i ostalih operatora. Slijedom navedenog, HAKOM bi trebao uzeti u obzir da mjere koje su do sada poduzete radi smanjenja financijskog opterećenja manjih operatora, pri čemu prvenstveno mislimo na uvođenje regulatornog okvira prije prisilne naplate, nisu urodile željenim rezultatima.

Ističemo da je Metronet i u gore opisanom gospodarskom okruženju u 2012. godini ostvario pozitivne rezultate, ostvarivši 13,3 milijuna kuna neto dobiti. Ukupni prihodi Metroneta uvećani su 6,5%, na 210,2 milijuna kuna, dok je operativna dobit porasla 2%, na 75,6 milijuna kuna. Prihod od poslovnih korisnika dosegao je 168 milijuna kuna, što je porast od 7% u odnosu na 2011., a porastao je i broj poslovnih korisnika, i to 20%.

Iz ovoga je vidljivo da je Metronet sa svoje strane poduzeo najbolje napore i mjere u cilju smanjenja financijskog opterećenja i daljnjeg uspješnog poslovanja, ali unatoč pozitivnom poslovanju društva kao i rastu prihoda ostalih alternativnih operatora na tržištu, HT je i dalje zadržao svoj vladajući položaj, što je vidljivo iz Analize tržišta, te tako i dalje ima i tržišnu i financijsku nadmoć prema alternativnim fiksnim operatorima. I dalje postoji nerazmjer u plaćanjima između HT-a i alternativnih operatora koji su i dalje u omjeru pruženih usluga dužnici. Slijedom navedenog, zbog neravnoteže u omjeru potraživanja i dugovanja niti prijebijem međusobnih potraživanja ne može se učiniti puno. Postojanje dospjelih i nespornih dugovanja prema HT-u koja nisu podmirena u roku 60 dana od zaprimanja pisane opomene predstavljaju vrlo ozbiljne mjere koje direktno pogađaju poslovanje operatora te potencijalnu nemogućnost nastavka pružanja usluga krajnjim korisnicima tog operatora.

Kako smo prethodno obrazložili, zadržavanje važećeg reguliranog okvira prisilne naplate i privremene obustave usluga nije protivno mjerodavnim propisima, a držimo da tako određena regulatorna obveza transparentnosti HT-u neće predstavljati prekomjeran teret, jer će u tom periodu i od 60 dana dalje ostvarivati pravo na zatezne kamate, koje teku od dospijeca računa pa do isplate.

Slijedom svega navedenog, predlažemo izmijeniti podstavak 4 na stranici 61 Analize tržišta tako da isti glasi:

- HT će primijeniti postupak naplate potraživanja iz dostavljenih instrumenata osiguranja plaćanja tek ukoliko operator ne podmiri svoja dospelja i nesporna dugovanja u roku od 60 dana od dana zaprimanja pisane opomene;

4) Modernizacija mreže HT-a - prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN)

Poglavlje 8.1. Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže

Na str. 54 Analize tržišta, HAKOM je utvrdio:

"HAKOM je operatorima sa značajnom tržišnom snagom zadržao obvezu kojom im je definirano da ne smiju uskratiti već ostvareno međupovezivanje budući da bi, ukoliko se već ostvareno međupovezivanje uskrati, isto moglo dovesti do štete i povećanja troškova operatora koji su imali ostvareno međupovezivanje, a time i do iskorištavanja značajne tržišne snage operatora sa značajnom tržišnom snagom na predmetnom tržištu."

Slijedom navedenog, a kako se u HT-ovom postupku modernizacije elektroničke komunikacijske mreže HT-a gašenjem lokalnih pristupnih točaka predviđa uskraćivanje za Metronet već ostvarenog međupovezivanja na lokalnoj razini i tjera na uspostavu onog na regionalnoj razini, to navedeno u svojoj naravi predstavlja neprihvatljivo uvjetovanje koje će dovesti do štete i povećanja troškova Metroneta i ostalih operatora korisnika koji već imaju ostvareno međupovezivanje s HT-om na lokalnoj razini, što će imati za posljedicu sprječavanja održivog tržišnog natjecanja na maloprodajnoj razini.

Metronet ističe kako lokalnu razinu povezivanja nije potrebno ukidati samo iz razloga gašenja lokalnih centrala jer HT ima mogućnost instalirati Media Gateway-e kao što je to napravila većina alternativnih operatora na tim lokacijama i na taj način je moguće povezivanje Operatora korisnika i HT NGN mreže na lokalnoj razini, čime bi operatori korisnici opravdali svoje investicije.

Metronet je u svrhu međupovezivanja NGN mreže Metroneta i PSTN mreže HT-a na lokalnoj razini investirao u:

- izgradnju vlastite prijenosne TDM mreže koju čine pojedinačni E1 vodovi do lokalnih pristupnih točaka;
- izgradnju infrastrukture (DDF/ODF razdjelnika i kabelskih instalacija) na lokacijama lokalnih pristupnih točaka HT-a, koja ostaje u vlasništvu HT-a, te se izvodi i naplaćuje od strane HT-a;
- nabavku medijskih prilagodnika (eng. Media Gateway, dalje: MGW), uređaja koji služe za povezivanje glasovnih NGN mreža sa glasovnim PSTN mrežama, te time ostvario povezivanje NGN mreže Metroneta s PSTN mrežom HT-a.

Metronet ovdje podsjeća na prethodna očitovanja koja je dostavio na prethodnim javnim raspravama vezane za predmetnu problematiku prelaska na IMS tehnologiju, i to: podneskom od 5. lipnja 2012. godine u okviru javnog poziva za prikupljanje prijedloga izmjene Standardne ponude za usluge međupovezivanja Hrvatskog Telekom d.d., podneskom od 24. srpnja 2012. godine u javnoj raspravi o prijedlogu odluke o izmjeni Standardne ponude BSA, podneskom od 11. rujna 2012. godine u okviru javnog poziva za izmjenu standardnih ponuda HT-a radi gašenja 18 lokalnih centrala i prelaska na IMS tehnologiju te podneskom od 11. prosinca 2012. godine.

Podsjećamo da se HAKOM u obavljanju regulatornih poslova, u skladu s odredbom članka 5. stavak 2. točka 4. ZEK-a, treba voditi regulatornim načelima objektivnosti, transparentnosti, nediskriminacije i razmjernosti, a osobito poduzimati odgovarajuće mjere na način:

4. promicanjem djelotvornih ulaganja i inovacija u novu i naprednu infrastrukturu, na način kojim se osigurava da bilo koja obveza pristupa odgovarajuće vodi računa o riziku ulaganja, te se omogućuju različiti sporazumi o suradnji između ulagača u infrastrukturu i tražitelja pristupa kako bi se raspodijelio rizik ulaganja, osiguravajući pri tome zaštitu tržišnog natjecanja i poštivanje načela nediskriminacije

Prema tome, rizik ulaganja treba raspodijeliti što znači da je neophodno zaštititi dosadašnje investicije operatora korisnika koje su izvršene radi realizacije povezivanja na lokalnim centralama HT-a, te uzeti u obzir nove troškove koje će operatori korisnici imati zbog prelaska na IMS.

Predlažemo regulirati da se fizički IC linkovi prema lokalnim centralama koje se gase zadrže kao logički linkovi na regionalnoj razini (tj. nakon što se promet s tih lokalnih centrala migrira na regionalnu razinu) kako bi se promet prema numeraciji koja je bila pokrivena pojedinom lokalnom centralom i dalje naplaćivao po cijeni lokalne razine međupovezivanja i nakon gašenja navedenih 18 lokalnih centrala, čime bi se zaštitila investicija Metroneta. Neovisno o

navedenom, načelno se ne protivimo da se lokalni i regionalni linkovi spoje u iste instance, ali pritom držimo da se cijena terminacije u mrežu HT-a na lokalnoj razini nikako ne smije svesti na cijenu regionalne razine, već upravo suprotno, u slučaju prelaska HT-a na NGN dizajn regionalna razina terminacije u mrežu HT-a trebala bi se svesti na cijenu lokalne razine.

Na str. 55 Analize tržišta navodi se:

„Nadalje, HT se nalazi u postupku modernizacije svoje elektroničke komunikacijske infrastrukture koja podrazumijeva prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN). Migracija s TDM/PSTN na IP/IMS započela je u HT-u 2010. godine, od kada PSTN i IMS rade paralelno.“

Kako je HT samostalno pokrenuo migraciju na IMS, te obavijestio ostale sudionike na tržištu bez konzultiranja s njima ili javne rasprave o istom, a kamo li provedene analize tržišta, evidentno jest kako se sukladno naprijed citiranoj zadržanoj obvezi pristupa kod uskrate već ostvarenog međupovezivanja sve veleprodajne troškove operatora koje će isti imati kako bi ostvarili novo međupovezivanje mora snositi isključivo HT. U protivnom je HT-ov postupak migracije s TDM/PSTN na IP/IMS protivan određenoj mu regulatornoj obvezi pristupa.

Dalje u tekstu na istoj stranici HAKOM zaključuje:

„Navedena migracija podrazumijeva postupno gašenje lokalnih pristupnih centrala, odnosno gašenje određenih lokalnih pristupnih točaka, što znači da putem istih više neće biti moguće preuzimati/isporučivati promet međupovezivanja.“

Skrećemo pozornost da HT ima mogućnost korištenja MGW opreme na lokacijama ugašenih lokalnih centrala, na koje ionako smješta novu MSAN/DSLAM opremu, te je u suprotnosti sa zaključkom HAKOM navedenim na str. 24 Analize tržišta:

"Ostali operatori na tržištu imaju drugačije mreže od HT-a, većinom zvjezdaste arhitekture, s glavnim čvorovima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu. Uglavnom se sastoje od PSTN pristupnika (eng. gateway), softverskog/programskog preklopnika/komutatora (eng. softswitch) i dr. te se temelje na MPLS/IP tehnologiji. Dakle, u Republici Hrvatskoj alternativni operatori imaju elektroničku komunikacijsku mrežu temeljenu na IP tehnologiji. Budući da se ovdje govori o dvije različite tehnologije gdje jedna koristi prospajanje kanala (eng. circuit switching), a druga prospajanje paketa (eng. packet switching), bitno je napomenuti da se različite tehnologije međusobno lako povezuju na način da se koriste pristupnici (eng. gateway) koji vrše pretvorbu sučelja i signalizacijskih protokola te se time postiže tehnološka neutralnost."

U nastavku teksta na str. 55 Analize tržišta HAKOM navodi sljedeće:

"Nakon završetka postupka gašenja lokalnih centrala i prelaska svih korisnika na IMS, HT je obavezan omogućiti povezivanje na IP-IP razini s ostalim operatorima korisnicima. U razdoblju do konačnog gašenja svih lokalnih centrala bit će moguće paralelno međupovezivanje na TDM razini i IP razini."

Druga rečenica je u suprotnosti s prvom rečenicom, s obzirom da se navodi da HT mora omogućiti IP-IP povezivanje tek nakon "završetka postupka gašenja lokalnih centrala i prelaska svih korisnika na IMS". Ovime se drastično utječe na tržište jer se u sljedeće 3 godine prisiljava alternativne operatore da ulažu u PSTN arhitekturu međupovezivanja radi spajanja s HT-om na lokalnoj razini (što uključuje izgradnju, održavanje postojeće prijenosne mreže, najam vodova itd.), a nejasno je što će se dogoditi sa istim sustavima nakon što HT završi postupak gašenja lokalnih centrala i prelazak svih korisnika na IMS.

Metronet smatra da je potrebno utvrditi da HT već sada mora ponuditi operatorima korisnicima IP-IP povezivanje s obzirom da su HT-u oba sustava PSTN i IMS aktivna i rade paralelno, a čime bi se alternativnim operatorima već sada omogućilo IP-IP povezivanje čime ne bi morali investirati u MGW u slučaju proširenja kapaciteta ili kvarova, već bi sada mogli koristiti resurse za IP-IP povezivanje koje već posjeduju. Na ovaj način bi se djelomično zaštitile investicije alternativnih operatora s obzirom da su investicije u povezivanje na lokalnim razinama s HT-om obezvrijedene gašenjem lokalnih centrala od strane HT-a

Slijedom navedenog, Metronet drži kako "modernizacija elektroničke komunikacijske infrastrukture koja podrazumijeva prelazak s PSTN hijerarhije na hijerarhiju mreža nove generacije (NGN), koju izvodi HT, što podrazumijeva "gašenje određenih lokalnih pristupnih točaka", ne znači automatski da na lokacijama istih nije moguće nastaviti razmjenjivati promet međupovezivanja.

Dalje, opetovano skrećemo pozornost Naslovu kako gašenje lokalnih PSTN centrala HT-a nije nužno i uzrok za ukidanje međupovezivanja sa NGN mrežom HT-a na lokalnoj razini. Naime, HT je za određena lokalna pristupna područja već implementirao međupovezivanje sa vlastitom NGN mrežom na lokalnoj razini uvođenjem vlastitih MGW uređaja (PSTN pristupnika) na lokaciji lokalne centrale (konkretno riječ je o 12 lokalnih centrala: Beli Manastir, Trogir, Solin, Sinj, Kozala, Čakovec, Slatina, Nova Gradiška, Pag, Krapina, Peščenica 2 i Peščenica 3). Predmetno HT u svojim dopisima naziva "prilagodbe u lokalnoj interkonekciji", odnosno "zamjenu komutacijske opreme na određenim

lokalnim centralama". Slijedom navedenog, nije jasno zašto takav model međupovezivanja nije omogućen na lokalnoj razini gdje je HT najavio gašenje lokalnih centrala (podsjećamo onih prvotnih 18 iz prijedloga HT-a koji je bio na javnom pozivu i kasnije na javnoj raspravi tijekom 2012. godine) S obzirom da se govorni promet u NGN arhitekturi i dalje prenosi do lokalnih pristupnih područja, odnosno do terminalne opreme krajnjih korisnika na pojedinom lokalnom pristupnom području (putem MSAN ili DSLAM opreme smještene na lokacijama lokalnih centrala), ovime bi se omogućila zaštita gore navedenih investicija Metroneta uz zadržavanje standardnih sučelja međupovezivanja (2048 kbit/s vod) i standardnih protokola međupovezivanja (SS7/ISUPv2) definiranih u trenutnoj Standardnoj ponudi za usluge međupovezivanja HT-a, a potvrđenih u obvezi pristupa citiranoj na str. 54 Analize tržišta.

5) Zabrana HT-u da neosnovano naplaćuje troškove za pristup pristupnim točkama u svojoj mreži

8.1 Obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže

U dokumentu Analize tržišta HAKOM je na str. 54 utvrdio sljedeće:

"Isto tako, HAKOM je zadržao HT-u obvezu osiguranja zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, pri čemu je HT obavezan osigurati pristupne vodove na zahtjev operatora, koji omogućavaju pristup svakoj pristupnoj točki u mreži HT-a, u svrhu ostvarivanja međupovezivanja."

Skrećemo pozornost da je osim navedenog načina međupovezivanja putem pristupnih vodova HT-a, međupovezivanje moguće ostvariti i na način da operator korisnik pristupa pristupnoj točki HT-a putem vlastitih pristupnih vodova, a što je u praksi i ostvareno, te je neophodno isto u ovom postupku analize tržišta jasno definirati, i to na način da se HT obavezuje omogućiti operatorima korisnicima spajanje na HT mrežu putem vlastitih pristupnih vodova za koje odgovora operator korisnik, pri čemu se treba jasno utvrditi da HT, nakon jednom već ostvarenog pristupa, ne smije naplaćivati operatoru korisniku bilo kakve mjesečne naknade za taj pristup (kao što je npr. mjesečna naknada za zakup sučelja STM1 na HT-ovoj mreži ili pak mjesečna naknada za smještaj ODF-a i SVK). Metronet smatra da nema niti jednog razloga zbog kojega bi HT naplaćivao ove dvije naknade. Naplaćivati smještaj SVK od uvodnog zdenca do ODF-a i smještaj ormara i ODF-a, kao i naknadu za korištenje STM1 porta nema smisla jer isti služe odvijanju prometa za koji postoje jedinične cijene i one se naplaćuju kroz promet.

U prilog navedenog podsjećamo i na obrazloženje rješenja glavnog nadzornika elektroničkih komunikacija (KLASA: UP-344-08/10-01/63) od 15. svibnja 2010. godine kojim se HT-u nalaže uklanjanje nepravilnosti u objavljenoj Standardnoj ponudi HT-a za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa od 1. listopada 2009. godine u vezi regulatorne obveze pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, određene HT-u na tržištu veleprodajnog širokopojasnog pristupa:

"Regulatorna obveza pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže, kako je objašnjeno na str. 67. Analize širokopojasnog pristupa ograničena je na obvezu omogućavanja operatorima korisnicima pristupanje svakoj pristupnoj točki preko vlastitih pristupnih vodova, i ne daje niti implicitno niti eksplicitno pravo HT-u naplate bilo kakvih troškova za taj pristup. Također, u izreci rješenja nadzornika od 22. siječnja 2010. precizirano je u točki 3.(c) da je u standardnu ponudu potrebno unijeti samo sljedeću odredbu: „operator korisnik može pristupiti svakoj pristupnoj točki preko vlastitih pristupnih vodova za koje je odgovoran operator korisnik“, bez davanja ovlaštenja za uvođenje odredbe o naplati troškova."

...Naime, smisao regulatorne obveze transparentnosti je, između ostalog, stvaranje jasnih uvjeta za poslovanje operatora korisnika. U situaciji u kojoj HT samostalno i arbitrarno određuje cijene za uslugu za koju regulatornim obvezama nije predviđena naplata, jasno je da se operatorima korisnicima stvara prepreka za učinkovito korištenje standardne ponude, i time učinkovito tržišno natjecanje."

Slijedom navedenog, predlažemo uskladiti regulatornu obvezu pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže određene HT-u na predmetnom Tržištu 3 s istom obvezom na tržištu širokopojasnog veleprodajnog pristupa na način da se u poglavlju 8.1. Analize tržišta doda sljedeća odredba:

"Operator korisnik može pristupiti svakoj pristupnoj točki u mreži HT-a preko vlastitih pristupnih vodova za koje je odgovoran operator korisnik, pri čemu HT, nakon jednom već ostvarenog pristupa, ne smije naplaćivati operatoru korisniku bilo kakve mjesečne naknade za taj pristup."

6) Utvrđivanje naknade u Standardnoj ponudi HT-a za međupovezivanje za kašnjenje realizacije i kašnjenja prilikom otklanjanja kvarova na sličan način kako je to regulirano u drugim standardnim ponudama HT-a

U dokumentu Analize tržišta, u okviru regulatorne obveze pristupa i korištenja posebnih dijelova mreže određene HT-u, na stranici 54 Analize tržišta, HAKOM je utvrdio sljedeće:

"Nadalje, HAKOM obvezuje HT da osigura određenu razinu usluge - SLA (eng. Service Level Agreements) za uslugu završavanja (terminacije) poziva i uslugu vodova za međupovezivanje, kao što su npr. omjer raspodjele prometa po operatorima za vrijeme kvara u mreži, stopa nepropusnosti mreže, rokovi uspostave usluge te vrijeme otklona kvarova. Također, sastavni dio svakog SLA su i odgovarajuće naknade u slučaju neispunjavanja određenih rokova u SLA."

Podržavamo predloženu regulaciju koja je nužna, ne samo radi usklađivanja regulatornih obveza određenih HT-u na drugim tržištima, nego i radi primjenjivosti SLA ugovora. Dodatno, bez određivanja HT-u sankcija za kršenje rokova za uspostavu međupovezivanja i otklona kvara, HT bi mogao taktikom odgađanja iskorištavati svoj vladajući položaj i time narušiti djelotvornost tržišnog natjecanja.

Slijedom svega navedenog, Metronet drži u cijelosti svoje komentare osnovanim te predlaže Naslovu iste u cijelosti usvojiti.

Metronet telekomunikacije d.d.